

Doc. JUDr. Ingrid Mencerová, PhD.
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici Právnická fakulta
Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín

Paneurópska vysoká škola v Bratislave	
Dátum:	18 -01- 2018
Ev.č.:	
Prílohy:	Vybavuje.

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu PhDr. JUDr. Mgr. Jozefa Medelského, PhD.

Trestná zodpovednosť právnických osôb

Dekrétom predsedu Vedeckej rady Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy doc. JUDr. PhDr. Petra Potáscha, PhD. zo dňa 27. októbra 2017 som bola menovaná za oponentku habilitačnej práce PhDr. JUDr. Mgr. Jozefa Medelského, PhD. na tému Trestná zodpovednosť právnických osôb.

Výber témy habilitačnej práce, vymedzenie vedeckého problému

Máloktorá otázka trestnoprávnej vedy vyvolala také diskusie, rôznorodé i protichodné názory ako problematika trestnej zodpovednosti právnických osôb. Je to jedna z najspornejších otázok trestnoprávnej teórie. Je tomu tak preto, že trestná zodpovednosť právnických osôb problematizuje osvedčený systém základných princípov kontinentálnej európskej právnej kultúry. Narušuje stáročiami uznávanú zásadu európskeho kontinentálneho práva, že trestná zodpovednosť je zodpovednosťou individuálnou, zodpovednosťou fyzickej osoby. Aktuálnosť témy habilitačnej práce je teda nesporná.

Autor si v úvode stanovil viacero čiastkových cieľov, ktoré vyjadrujú jeho snahu komplexne spracovať skúmanú problematiku. Vzhľadom k tomu, že sa touto témou vedecky zaoberá dlhodobo, očakávala by som posun od spracovania teoretických východísk a popisu možných modelov vyvodzovania zodpovednosti právnických osôb k sformulovaniu ambicióznejších cieľov, zameraných na precizovanie právnej úpravy s cieľom jej efektívneho ukotvenia v našom právnom poriadku.

Zvolené vedecké metódy a formálna stránka spracovania habilitačnej práce

Výber použitých metód autorovi umožnil tému spracovať komplexne a výsledky svojho skúmania interpretovať a prezentovať s náležitou vedeckou presnosťou. Analyzoval rozsiahlu monografickú, časopiseckú literatúru i elektronické pramene a to aj za použitia historickej metódy. Pri porovnávaní právnej úpravy trestnej zodpovednosti vo vybraných

krajinách autor pracoval metódou komparácie. Pri formulácii záverov a odporúčaní použil metódu vedeckej syntézy.

Práca má štandardnú úpravu, požadovanú jazykovú úroveň, rešpektuje formálne a citačné kritériá a zásady. Je napísaná v primeranom rozsahu, autor ju rozčlenil na úvod, päť kapitol, záver a zoznam použitých prameňov. Zoznam použitej literatúry obsahuje úplný zoznam bibliografických odkazov.

V protokole o kontrole originality je vyjadrený 44,11% podiel textu, ktorý má prekryv s indexom prác korpusu centrálného registra záverečných prác. Toto pomerne vysoké percento zhody súvisí s tým, že autor sa venoval tejto téme aj v dizertačnej práci v roku 2013.

Štruktúra a obsah habilitačnej práce

Štruktúra práce je vhodne zvolená vo vzťahu k stanoveným cieľom. V úvode autor charakterizuje stav poznania v oblasti, ktorá je predmetom habilitačnej práce a oboznamuje čitateľa s cieľmi a prínosom habilitačnej práce. V prvej kapitole autor definuje pojem právnická osoba a uvádza typológiu právnických osôb. Cez doktríny anglo – amerického typu právnej kultúry popisuje modely trestnej zodpovednosti právnických osôb v systéme common law. Následne popisuje druhy zodpovednosti právnických osôb, ktoré sa rozvinuli v kontinentálnom systéme práva. Toto poznanie mu umožnilo zamerať pozornosť na základné okruhy problémov, ktoré je potrebné vyriešiť pri zavádzaní trestnej zodpovednosti právnických osôb. V prvej kapitole sa autor venuje aj vývoju trestnej zodpovednosti a uvádza výpočet medzinárodných dokumentov, ktoré podmienili prijatie zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Na záver prvej kapitoly autor sumarizuje dôvody pre a proti zavedeniu trestnej zodpovednosti právnických osôb, avšak vzhľadom k tomu, že od 1.7.2016 je účinný zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb, táto časť práce už stratila na aktuálnosti. Autor akoby zaspal v čase, keď na str. 55 uvádza: *„Pravdou je, že takmer všetky štáty Európskej únie už majú trestnú zodpovednosť právnických osôb vo svojich právnych poriadkoch. V niektorých krajinách je tento inštitút reprezentovaný pravou trestnou zodpovednosťou právnických osôb (Česká republika), v iných to je model nepravnej trestnej zodpovednosti právnických osôb (Slovenská republika).* Autor v úvode uvádza, že predkladaná habilitačná práca sa opiera o vedeckú monografiu s názvom *Trestná zodpovednosť právnických osôb*, ktorá bola vydaná v roku 2016 a že do obsahu jednotlivých častí práce boli následne zakomponované legislatívne zmeny. Avšak táto aktualizácia bola značne nedôsledná, pretože aj na iných miestach autor popisuje neaktuálny právny stav:

„Ďalším príkladom stále váhajúceho štátu je práve Slovenská republika, ktorák dnešnému dňu nezaviedla priamu trestnú zodpovednosť.“ (s. 26)

„...teória rozoznáva nepravú trestnú zodpovednosť právnických osôb, ktorá existovala napr. v Španielskom kráľovstve a momentálne existuje v Slovenskej republike.“ (s. 31)

„...napr. v Slovenskej republike je možné právnickej osobe ako právny následok trestného činu uložiť len ochranné opatrenie.“ (s. 42)

„Posledné spomenuté riešenie predstavuje model nepravnej trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorý je aj súčasťou slovenského TZ.“ (s. 62)

„Aj súčasná úprava v prípade kvázitrestnoprávnej sankcie zhabania majetku..“ (s. 63)

V druhej kapitole autor venuje pomerne veľký rozsah práce (s. 66 až s. 115) prehľadu rozpracovaných a predkladaných legislatívnych návrhov na riešenie trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike v rokoch 2004 až 2010. Táto časť práce má však len popisný charakter. Je na škodu veci, že sa autor prostredníctvom teleologický výkladu nezameral na vystihnutie zmyslu a funkcie navrhovaných právnych noriem.

V tretej kapitole sa autor venuje otázkam vyvodzovania administratívnoprávnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike a v Nemeckej spolkovej republike. Štvrtá kapitola je zameraná na právnu úpravu trestnej zodpovednosti právnických osôb v Španielskom kráľovstve a v Českej republike.

Autor síce uvádza (s. 114), že v samostatnej kapitole ponúkne komplexnú analýzu aktuálnej právnej úpravy, avšak v štvrtej kapitole, v podkapitole so zvláštnym názvom *Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov a rok 2015* len popisným spôsobom uvádza obsah ustanovení predmetného zákona. Autor nevyužil potenciál teoretických vedomostí ktoré nepochybne k danej téme má a bližšie sa nevenoval novým inštitútom a zmenám v trestnom práve, ktoré priniesol zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb (napr. základné zásady trestnej zodpovednosti právnických osôb a s tým súvisiaca problematika pričítateľnosti trestného činu právnickej osobe a trestná zodpovednosť nástupcu právnickej osoby, uplatňovanie liberačného dôvodu, možnosti zániku trestnej zodpovednosti právnickej osoby, zásady uplatňujúce sa pri sankcionovaní právnických osôb, osobitosti trestného konania proti právnickým osobám, požiadavka, aby právnické osoby zaviedli a efektívne využívali prevenčné systémy súladu postupov s právnymi normami v zahraničí známe ako tzv. Compliance,).

I napriek niektorým výhradám, habilitačná práca poskytuje veľa zaujímavých informácií, ktoré autor nielen uvádza, ale vyjadruje k nim aj vlastné hodnotenia.

Dosiahnuté výsledky

V závere autor zhrnul dosiahnuté výsledky vo vzťahu k stanoveným cieľom a sformuloval návrhy *de lege ferenda*. I keď s viacerými návrhmi sa nestotožňujem (napr. zavedenie novej sankcie - súdneho dohľadu nad právnickou osobou, trestnoprávne riešenie čiernych stavieb), určite sú veľmi podnetné do ďalších diskusií o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Autor v habilitačnej práci prezentuje vlastné postoje a vlastné riešenia vecných problémov. Skutočnosti a poznatky ku ktorým dospel komentuje v konfrontácii s názormi iných autorov.

Záver

PhDr. JUDr. Mgr. Jozef Medelský, PhD. preukázal odborné zvládnutie problematiky, ktorá je predmetom habilitačnej práce, schopnosť tvorivo vedecky pracovať. V skúmanej oblasti prináša nové vedecké poznatky.

Posudzovaná habilitačná práca spĺňa kritéria požadované od tohto druhu kvalifikačnej práce. Navrhujem po splnení podmienok habilitačného konania, odporučiť udeliť PhDr. JUDr. Mgr. Jozefovi Medelskému, PhD. titul docent v študijnom odbore 3. 4. 7 trestné právo.

Navrhujem, aby sa habilitant v rámci obhajoby vyjadril ako vníma subsidiaritu trestnoprávnej represie (princíp ultima ratio) a prípustné riziko v podnikateľskej sfére.

Tiež by ma zaujímalo aký má názor na ustanovenie o účinnej ľútosti v zákone o trestnej zodpovednosti právnických osôb. V § 8 ods. 1 písm. b), písm. c) sa totiž uvádza, že právnická osoba dobrovoľne upustila od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu trestného činu, čo znamená, že trestný čin ešte nebol dokonaný. Pritom sa ale od právnickej osoby kumulatívne požaduje, aby podľa § 8 ods. 1 písm. b) škodlivý následok trestného činu zamedzila alebo napravila a podľa § 8 ods. 1 písm. c) urobila o ňom oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď sa škodlivému následku trestného činu mohlo ešte zabrániť alebo nebezpečenstvo hroziace z trestného činu odstrániť. Škodlivým následkom sa pritom v zmysle Trestného zákona rozumie akákoľvek skutočná ujma na zákonom chránených záujmoch, spôsobená dokonaným trestným činom.

V Bratislave, 16.1.2018

Doc. JUDr. Ingrid Mencerová, PhD.